

NOVĂȚEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul IX, Numărul 93 ❖ Vineri, 27 Martie 2021 ❖ ISSN 2392 – 6961

200 DE ANI DE LA REVOLUȚIA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

Tudor Vladimirescu este unul dintre marii conducători ai românilor, care a murit pentru țară, pentru ca semenii lui și generațiile următoare să iasă din robia străină. În aceste zile de Martie friguros se împlinesc 200 de ani de când Domnul Tudor a ajuns cu pandurii săi la București, unde este primit ca un adevărat liberator, fiind întâmpinat de un număr mare de oameni. Se spune că aceștia aveau în mâini o pâine mare, ca semn al păcii și belșugului. Au trecut de atunci două secole și astăzi mai nimeni nu-și amintește de jertfa sa. A rămas, însă, nemuritor în creațiile populare sau în literatura cultă, care ne spun, credem mai mult decât orice discurs politic sau prelegere universitară. Iată un vers edificator în acest sens: *Cine zace în uitare / În iubitul său pământ / Fără cruce, fără-o floare / Fără lacrimi pe mormânt? / Este Tudor, e oșteanul / Plângi, popor nenorocit / Plângi, căci Tudor a pierit.*

Născut în Vladimirul Gorjului, Tudor învață să scrie și să socotească de la o rudă a sa, preot al satului. Ajunge la Craiova, unde va învăța mai multă carte, dar și priceperea în ale negoțului. În timpul Războiului Ruso-Turc (1806-1812) se afla în fruntea unui corp de panduri, luptând împotriva turcilor. Pentru meritele sale de bun comandant și iscusit strateg, ajunge ofițer al armatei ruse și primește valorosul ordin Sf. Vladimir pentru faptele sale de arme.

În acea vreme și Țările Române

erau cuprinse de ample frământări, atât din cauza jafurilor fanarioților, cât și a ideilor Revoluției Franceze din 1789. În întreaga Europă ideea națională, a autonomiei politice a popoarelor, era o temă frecventă a discuțiilor în cercurile intelectuale și ale negustorimii. Țărâtimea era cea mai obidită clasă socială și ducea greul jugului străin, fiind suspusă la tot felul de abuzuri, nedreptăți și cruzimi. De aceea unii locuitori ai satelor luau drumul codrilor și se făceau haiduci, răzbunând astfel împilările la care erau supuși părinții, frații sau surorile lor. De altfel, după cum lesne se poate observa, în acea perioadă baladele despre haiduci și doinele de răzbunare formau grosul creațiilor populare.

Pe plan extern, în apropierea granițelor Principatelor Dunărene, sârbii și bulgarii luptau pentru libertate și alungarea turcilor, iar grecii și albanezii aveau dese răscoale pentru eliberarea de sub turci. Grecii se pare că visau chiar la o renaștere a fostului Imperiu Bizantin. Pentru realizarea obiectivelor lor, grecii formaseră în Rusia, la Odessa, Eteria, care urmărea, cel puțin la nivelul declarațiilor, alungarea otomanilor din Balcani cu ajutorul Rusiei.

Pregătirile făcute de Tudor Vladimirescu pentru schimbările politice, economice, sociale au început cu mult înainte de 1821. Regimul fanariot din Țările Române, instituit în urmă cu vreo 100 de ani, crease o prăpastie adâncă între administrație și cetățeni, jafurile și nedreptățile pe față aduseseră oamenii simpli la disperare. De exemplu, au fost multe cazuri când slujbașii statului furau vitele sătenilor și după aceea le aduceau la târg, spunând că au fost salvate de ei, dar bieții oameni, stăpânii vitelor, trebuiau să plătească administrației cam un sfert, până la jumătate din valoarea animalelor, pentru că, chipurile, ar fi fost salvate de la hoși. Pe de altă parte, mulți dintre boieri doreau plecarea grecilor din țară pentru a rămâne ei singurii stăpâni. În aceste împrejurări enumerate doar foarte succint, în ianuarie 1821 Tudor Vladimirescu începe formarea oștii poporului, unde nucleul era alcătuit din panduri. Pandurii erau oameni instruiți în arta războiului și care luptaseră împotriva turcilor între anii 1806-1812. Iarăși, ca un amănunt interesant, în oastea lui Tudor au venit peste 1.500 de

Elevi ai Liceului Teoretic Novaci în derularea Proiectului „Student antreprenor în cadrul Facultăților de Științe Sociale, Litere și Geografie”, Universitatea din Craiova

Un număr de 11 elevi din clasele a XII-a ale Liceului Teoretic Novaci fac parte din grupul țintă al Proiectului „Student antreprenor în cadrul Facultăților de Științe Sociale, Litere și Geografie”, Universitatea din Craiova, Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, ID PROIECT: POCU/379/6/21-124958.

Scopul proiectului este creșterea numărului de absolvenți de învățământ superior proveniți din medii defavorizate, prin măsuri active (consiliere, programe antreprenoriale, creșterea competențelor profesionale ale cadrelor didactice universitare, acordarea de burse, interacțiunea activă cu partenerii sociali din mediul economic).

Printre obiectivele specifice ale proiectului amintim creșterea numărului de studenți provenind din medii defavorizate cu cel puțin 300 de persoane pe perioada implementării proiectului, diversificarea ofertelor educaționale pentru studenții din grupul țintă prin elaborarea de cursuri

în domeniul antreprenoriatului, adaptate domeniilor de studii. Ofertele educaționale propuse sunt: Antreprenoriat în domeniul Științelor Sociale, Educație antreprenorială pentru studenții Facultății de Litere, Oportunități de afaceri pentru absolvenții de Geografie, dobândirea de competențe antreprenoriale necesare desfășurării unor activități independente în domeniul de studii pentru 440 de studenți din grupul țintă.

Grupul țintă cuprinde următoarele categorii: 300 de elevi de liceu (clasele XI-XII) cu domiciliul în Regiunea S-V Oltenia, cu prioritate cei proveniți din medii defavorizate, 440 de studenți din domenii de specializare inteligentă, cu prioritate din domeniile de licență următoare: Asistență Socială, Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene, Artele Spectacolului, Geografie și Geografia Turismului. Minim 300 de studenți provin din categorii defavorizate (mediul rural, studenți netradiționali, rromi), precum și 80 de cadre didactice universitare.

Prof. Alina Ramona ȚICU

și sociale și nici la modul în care se pot produce cu succes aceste schimbări. Abia după jumătatea Secolului al XIX-lea se vor creiona multe dintre ideile călăuzitoare ale schimbărilor pe care le va cunoaște societatea umană în deceniile următoare.

Ideile politice ale lui Tudor Vladimirescu sunt cuprinse în Proclamația de la Padeș din ianuarie; în Cererile norodului românesc, din februarie și în Cerințele către Înalta Poartă Otomană și către Austria, din martie 1821.

27 martie - 9 aprilie 1918 – UNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA

Unirea și unimea națională sunt bunuri mari, importante și însuflețitoare, care nu cer mai mult decât voința tare de a fi și a rămâne un singur popor. (Gheorghe Barițiu)

La 27 martie 1918 a triumfat adevărul istoric pentru poporul nostru și s-a realizat visul de veacuri de unire. Drept urmare au fost create condițiile necesare pentru renașterea și întregirea spirituală a tuturor românilor. Revenirea Basarabiei, în anul 1918, în sânul spațiului românesc a asigurat pe parcursul întregii perioade de până în 1940 o renaștere națională și spirituală a românilor basarabeni, în perioada 1918-1940 constituindu-se aici o adevărată intelectualitate națională.

Unirea Basarabiei cu România a avut loc la 9 aprilie 1918 (27 martie pe stil vechi) și a fost în fapt reunificarea vechii provincii românești Basarabia, ruptă de Moldova și alipită de Rusia în 1812. Basarabia a fost prima provincie care s-a unit cu România pentru a forma **România Mare**. Efectele Unirii au fost anulate la 28 iunie 1940, atunci când Rusia a anexat din nou Basarabia, în baza pactului secret Ribbentrop-Molotov.

Până a se ajunge la actul unirii din 27 martie / 9 aprilie 1918, Basarabia a parcurs un drum anevoios, cu multe emoții, care se cere studiat pentru că lecțiile sale arată o clasă politică iscusită (de ambele maluri ale Prutului).

În anul 1917, când revoluțiile s-au succedat în Imperiul Țarist, începând cu cea din februarie care a dus la abdicarea lui Nicolae al II-lea și până la „Marea revoluție socialistă din Octombrie”, mișcarea de eliberare națională a românilor din Basarabia a cunoscut o dezvoltare constantă, începând cu înființarea la Chișinău, în martie-aprilie, a Partidului Național Moldovenesc, al cărui program sublinia necesitatea unei largi autonomii a regiunii și dobândirea drepturilor cetățenești și naționale pentru români. În spiritul vremurilor, au avut loc numeroase întruniri și acțiuni de organizare: Congresul Uniunii Cooperativelor din Basarabia, Congresul țăranilor din Basarabia, Congresul corpului didactic din Basarabia și multe altele.

La 21 noiembrie, Sfatul Țării și-a deschis lucrările,

fiind alcătuit din reprezentanți ai tuturor naționalităților, confesiunilor și orientărilor politice. Numărul deputaților a fost majorat de la 120 la 150. Președinte a fost ales Ion Inculeț, iar printre deputați se găseau personalități de frunte ale Basarabiei, precum Pantelimon Halippa, Ion Pelivan sau Ion Buzdugan. La 2 decembrie, Sfatul Țării a adoptat o Declarație prin care se proclama Republica Democratică Moldovenească, ce urma să facă parte din Republica Federativă Democratică a Rusiei, care nici nu exista. La 7 decembrie, puterea executivă a fost încredințată unui Directorat, sub președinția lui Pantelimon Erhan.

După semnarea armistițiului de la Brest-Litovsk, care a marcat ieșirea Rusiei din Antantă, presiunile Puterilor Centrale asupra României, pentru semnarea unui armistițiu, capătă un caracter ultimativ. Guvernul Brătianu își depune mandatul, iar generalul Averescu este însărcinat cu formarea noului guvern. Condițiile cerute de Puterile Centrale erau deosebit de grele, având caracterul unui Diktat; la 19 februarie, în Consiliul de Coroană, generalul Averescu a precizat că soluția acceptării condițiilor era singura posibilă: se salva dinastia și se înlesnea unirea cu Basarabia, ministrul de Externe al Imperiului Austro-Ungar, contele Czernin, promițând ajutor diplomatic în acest sens.

În Basarabia dorința de Unire se dovedea una generală, cerută de numeroase cercuri politice, comitete și adunări diverse. Partidul Național Moldovenesc a dus în această perioadă o activitate susținută pentru extinderea influenței în rândul opiniei publice. Tot la Iași, într-o ședință de guvern, la care au participat Ion Inculeț, David Ciugureanu și Constantin Stere, s-a decis forma prin care urma să fie proclamată Unirea: guvernul român accepta solicitările de Unire venite din Basarabia și urma să-și exprime poziția oficială după votul din Sfatul Țării.

În după-amiaza zilei de 27 martie a avut loc ședința Sfatului Țării, în urma căreia a fost adoptată hotărârea de Unire. Ion Inculeț declara: „Ședința de azi, domnilor

deputați, va fi o ședință istorică pentru poporul nostru. Noi trebuie să depunem toate silințele ca să reușim cu cinste în acest moment istoric”.

După discuții aprinse privind caracterul deschis al votului s-a trecut la votarea rezoluției de unire propusă de Blocul Moldovenesc, rezultatul fiind de 86 de voturi pentru, trei contra și 36 de abțineri.

„În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum mai bine de o sută de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și al dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărăscă soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa, România”. Declarația de unire se încheia cu cuvintele: „Trăiască unirea Basarabiei cu România de-a pururea și totdeauna!”. A urmat o scurtă alocuțiune a lui Alexandru Marghiloman, care a declarat că ia act de Declarația de Unire în numele poporului român și al Regelui, la final spunând: „Trăiască România, una și nedespărțită”.

Declarația de Unire stabilea că Basarabia își păstra autonomia, având un sfat ales pe baza votului universal. Se precizau drepturile democratice recunoscute și garantate – drepturile minorităților, libertatea personală și multe altele – și se stabilea ca provincia să fie reprezentată în forul legislativ al țării de un număr de parlamentari raportat la numărul de locuitori, doi reprezentanți ai Basarabiei urmând să facă parte din Consiliul de miniștri al României. Declarația de unire a fost primită cu mult entuziasm de românii de pretutindeni, prima bucurie după ani grei de război. A urmat unirea Bucovinei cu România la 15/28 noiembrie 1918, pentru ca la 18 noiembrie / 1 decembrie 1918 să se unească cu Vechiul Regat și Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul, realizându-se Marea Unire și luând naștere România Mare.

Urmare din pag. 1

200 DE ANI DE LA REVOLUȚIA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Acestea pot fi rezumate astfel: o ordine socială și politică independentă, în acord cu Capitulațiile semnate între Domnii românilor și Sultanul turcilor cu mai mult de 300 de ani în urmă; administrația să fie compusă din pământeni și patrioți, fără cumpărarea funcțiilor politice, ci doar după merit – performanță, cum s-ar zice astăzi; înființarea Adunării norodului; toți cei care au venituri, să plătească impozite; desființarea unor înalte funcții în administrație, care nu serveau intereselor naționale, cum era Hatmanul Divanelor și Spătăria Vorniciei; desființarea legiuirilor Calimah și Caragea, care nu erau făcute cu voința poporului; armată națională etc. Dacă privim azi acest program politic, vedem că el i-a călăuzit pe toți cei care în secolele următoare au luptat pentru prosperitatea românilor.

Derularea evenimentelor Revoluției lui Tudor Vladimirescu, după intrarea acestuia în București, nu a fost una favorabilă așteptărilor. Turcia nu vedea cu ochi buni ridicarea în masă a celor care luptaseră împotriva ei, iar Austria vorbea despre faptul că în felul acesta se schimbă echilibrul european. La rândul ei, Rusia, care avea mari interese în Balcani, favoriza ridicarea românilor, dar, pe de altă parte, Rusia însăși fiind un conglomerat de națiuni, se temea să nu se aprindă la ei focul unei astfel de mișcări sociale.

Derularea evenimentelor Revoluției este accelerată de intrarea

trupelor eteriștilor în București, care nu arătau ca fiind unele care ajută la eliberarea românilor, ci dimpotrivă, se

„Fântâna lui Tudor” - pictor Ion Văileanu

comportau ca și cum ar fi ei noii stăpâni. Informațiile despre apropierea armatelor turcești de București, corelate cu comportamentul armatei eteriste, îl determină pe Tudor Vladimirescu să înceapă retragerea pandurilor săi spre Oltenia de sub Munte, unde erau mai multe mânăstiri fortificate, pline cu depozite de arme, muniție și alimente, sperând să poată duce un război de rezistență îndelungată. Ajuns la Găești, Domnul Tudor este arestat de către eteriști în fața căpeteniilor lui, fără ca

aceștia să miște un deget, să facă un gest de împotrivire. Se spune că unele căpetenii de panduri se deduseră la jafuri

și fuseseră executate la ordinul lui Tudor Vladimirescu, ceea ce a creat multiple animozități printre panduri. Peste puțin timp, conducătorul Revoluției Române din anul 1821 este ciopârțit cu iataganele de către eteriști și aruncat într-o fântână.

Învățăturile pe care le-am putea asimila din evenimentele revoluționare din 1821 sunt multiple. Una dintre ele este că românii nu au reușit să îl înțeleagă pe conducătorul lor de atunci, nici să-l urmeze cu hotărâre, iar cei care au fost în apropierea lui, l-au lăsat singur în fața

dușmanului. Dureros, și totodată revoltător, este că acesta nu este singurul fapt istoric groaznic din cartea noastră națională. Așa s-a întâmplat cu Mihai Viteazul și cu mai mulți alții. Astăzi, se pare că ne-a rămas doar să spunem ceea ce scria George Coșbuc: *A îmbrăcat cămașa morții / Domnul Tudor, ca Hristos / Dar schimba-va pasul sorții / Va trânti tirani jos / Domnul Tudor să trăiască / Sus cu toții pui de lei / Pentru Țara Românească / Pentru drepturile ei!...* Amintim, de asemenea, câteva versuri celebre din cântecul popular care au mișcat adânc sufletele românilor timp de două veacuri: *Mugur, mugur, mugurel / Ia fă-te mai măricel / Că ne-am săturat de iarnă / Și de răutate-n țară / Bate-i, Doamne, pe cioci / Cum ne bat și ei pe noi...*

Am mai aminti și ceea ce le-ar fi spus Domnul Tudor căpeteniilor ostii sale atunci când a fost legat de eteriști: în țara asta două lucruri nu se pot realiza – dreptatea și cinstea. La întrebarea pe care i-a adresat-o un pandur când a fost arestat – dar pe noi cui ne lași, boierule? – acesta i-a răspuns: corbilor și căinilor care or să vă mănânce pentru că nu ați ascultat cum v-am poruncit!

Jertfa lui Tudor Vladimirescu nu a fost zadarnică. Domniile fanariote au încetat imediat în Țările Române, turcii numind domni pământeni. Revoluționarii de la 1848 au dus mai departe ideile Domnului Tudor, iar la aproape 40 de ani a avut loc Unirea Principatelor Române.

Slujba de pomenire a sculptorului Constantin Brâncuși, la Mănăstirea Lainici, Gorj

„Este o obligație morală să-l pomenim pe Constantin Brâncuși, pentru că el ne-a arătat, cât de mult contează ceea ce rămâne după noi”!

Sâmbătă, 13 martie 2021, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte, dr. IRINEU, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, la Sfânta Mănăstire Lainici, din Județul Gorj, a fost săvârșită slujba de pomenire a genialului sculptor Constantin Brâncuși, cu prilejul celor 64 de ani de la înălțarea sa la ceruri, ritualul slujbei fiind săvârșit de către un sobor de călugări și preoți în frunte cu Preacuviosul Părinte Arhimandrit, Ioachim Părvulescu, Starețul sfintei lavre din Defileul Jiului și Exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Craiovei.

Ceremonia s-a desfășurat pentru a prefața ziua de 16 martie, cu participarea unui număr restrâns de credincioși, datorită restricțiilor impuse de către actuala criză sanitară, dar, cu toate acestea, au fost prezenți membrii Asociației Naționale «Cultul Eroilor – Regina Maria», domnul prof. univ. dr. Lucian Medar, directorul Centrului de Formare, Cercetare și Conservare a Patrimoniului Cultural «Constantin Brâncuși» din cadrul Universității cu același nume, precum și o serie de invitați din județele Gorj, Vâlcea și Hunedoara, printre cei care au luat cuvântul aflându-se brâncușiologi de prestigiu și aleși prețuitori ai marelui sculptor, care s-au referit la semnificația majoră a creațiilor «părintelui sculpturii moderne» și la importanța lor deosebită în promovarea spiritului vizionar brâncușian în conturarea unui nou profil al gândirii filosofice autentice asupra artei viitorului.

„Cu ajutorul Lui Dumnezeu, am făcut pomenirea lui Constantin Brâncuși”!

După săvârșirea slujbei de comemorare, Preacuviosul Stareț Ioachim Părvulescu a rostit o cuvântare emoționantă și bine documentată, spunând printre altele: „Cu ajutorul Lui Dumnezeu, am făcut pomenirea lui Constantin Brâncuși, pentru că și noi, creștinii, respectăm omul, atât omul care este în viață, cât și după ce acesta trece la cele veșnice. Odată cu momentul în care ne-am botezat, ne umplem de har, iar, la neceaz și la bucurie, țintim puterea Duhului Sfânt! Ființa umană are trup și suflet, iar omul nu se duce în neființă, cum se spune uneori, doar trupul este supus descompunerii, datorită păcatului strămoșesc. Omul se duce în pământul din care s-a întrupat, dar, sufletul său este veșnic”! Prezentând o adevărată lecție de

învățătură teologică, Preacuviosul Părinte Arhimandrit a reliefat momentul privitor la faptul că parastasul nu este un lucru întâmplător, iar, credința noastră este singura care cinstește omul și după moartea sa, pentru că îngerul păzitor călătorește cu sufletul nostru timp de 40 de zile, iar, a treia zi după moarte se face prima judecată a sufletului! Se știe că timp de 6 zile după moartea trupeză, sufletul omului călătorește în Rai, iar 30 de zile călătorește în iad. La 40 de zile sufletul este judecat pentru cele făptuite, într-o judecată particulară în care se deosebesc cele bune de cele rele, a reiterat Preacuviosul Părinte Ioachim Părvulescu, precizând că: „Tot ceea ce vă spun provine de la Sfinții Părinți! La sfârșitul lumii se face judecata universală. Totul este dinamic și evoluție în toată Creația Lui Dumnezeu! Se știe că primul organ care se zămislește în trupul fătului din pântecul mamei sale este inima, iar, ultimul organ care se descompune, după cele 40 de zile de la moartea omului este tot inima! Toate elementele Universului sunt în corpul nostru, iar, sufletul omului este mereu tânăr și nemuritor! Pentru noi este o obligație morală să-l pomenim pe Constantin Brâncuși, pentru că el ne-a arătat, cât de mult contează ceea ce rămâne după noi! Ceea ce facem după trup, rămâne aici, dar, ceea ce facem după suflet, merge cu noi în veșnicie. Numai cu ceea ce le facem altora, mergem dincolo, iar, Brâncuși a scos din ancestralul existent anumite tradiții ale omului de la țară și le-a dat o interpretare metafizică! «Poarta Sărutului» este o intrare în religia iubirii, iar, Brâncuși a pus accent pe suflet, nu pe trupul omului, iar, prin aceasta, fiind un artist cu har, nu a rămas la imanent, ci, s-a ridicat la transcendent! Astfel, putem spune că el nu a fost nici prea omenesc, nici prea plastic, iar, în felul acesta, noi, cei de azi și cei de mâine, se poate spune că avem figuri emblematice, nu numai pe pământ, dar, și în veșnicie. Felicităm pe cei care au inițiat această manifestare și ne bucurăm că ați venit, astăzi, aici! Toți avem nevoie de rugăciune, și cei vii și cei morți”, a încheiat cuvântul Preacuviosul Stareț!

„Brâncuși a gândit filosofic Ansamblul de la Târgu-Jiu”!

În continuare, domnul prof. univ. dr. Ion Mocioi, cunoscut brâncușiolog, a pornit de la faptul că merită să-l sărbătorim pe Constantin Brâncuși, pentru că de cinci ani avem un muzeu «Constantin Brâncuși» la Târgu-Jiu, iar, Brâncuși este un cetățean al întregii lumi! „Aici este un loc în care să spunem adevărul, mai ales că pomenirea de astăzi este o hotărâre a specialiștilor împreună cu biserica! La Târgu-Jiu, avem un ansamblu sculptural care exprimă concepția de viață a lui Constantin Brâncuși. «Coloana» este ca un stâlp de casă în care Brâncuși a suprapus 16 clepsidre! Nu putem ignora înțelesul «Aleii Scaunelor», și nici așezarea bisericii pe axa întregului ansamblu sculptural. În «Poarta Sărutului» sunt sculptate 16 figuri umane într-un dans țărănesc! «Masa Tăcerii» este cea mai importantă după «Coloană», pentru că masa înseamnă timpul, iar scaunele reprezintă mișcarea! Brâncuși a gândit filosofic Ansamblul de la Târgu-Jiu! «Poarta Sărutului» sau «Portalul

Păcii» este o poartă a vieții și a morții! Cifra 16 era în antichitate simbolul libertății, iar, «Coloana» simbolizează înălțarea, prin alcătuirea sa de 15 romboide și două jumătăți care dau cifra 16. La inaugurare, s-a preconizat ca prin ajutorul lui Gheorghe Tătărescu să fie aurită «Coloana», pentru ca fonta să fie aluminată, apoi argintată și în cele din urmă suflată cu aur. Brâncuși nu a participat la inaugurarea «Coloanei», pentru că nu i s-a dat acesteia culoarea pe care el o dorea, participând, însă, la inaugurarea bisericii. L-a felicitat pe Iosif Keber pentru pictarea bisericii, iar, «Coloana» a fost redată într-un ciclu de 7 lucrări”, a încheiat cuvântul său, vorbitorul.

„Brâncuși a fost un vizionar prin cultură, perspicacitate și perseverență”!

Domnul Gheorghe Cărbunescu, autor de carte și cu expertiză în activitatea inginerescă, un gorjean născut la Alimpești, dar, stabilit în Râmnicu-Vâlcea, a solicitat păstrarea unui moment de reculegere pentru domnul Ștefan Stăiculescu, un inițiator de suflet al manifestărilor de comemorare a lui Brâncuși la Mănăstirea Lainici, după care a dat citire unor catrene evocatoare interesante. Venit din aceeași zonă a Olteniei, Domnul Mihai Vinereanu, din Vaideeni de Vâlcea, autor de carte, cu o activitatea didactică de aproape treizeci de ani în Statele Unite, un remarcabil cercetător în domeniul lingvisticii, a subliniat faptul că avem o cultură de peste opt mii de ani, și orice guvern român trebuie să se preocupe de promovarea culturii românești în străinătate! „De aceea, să fim atenți că la o nouă reîmpărțire a lumii, nu vom avea de câștigat, pentru că nu știm să ne păstrăm valorile și identitatea”! Cât privește criza pandemică, vorbitorul s-a referit la faptul că vaccinurile care ni se propun sunt cu adevărat periculoase și înseamnă sinucidere!

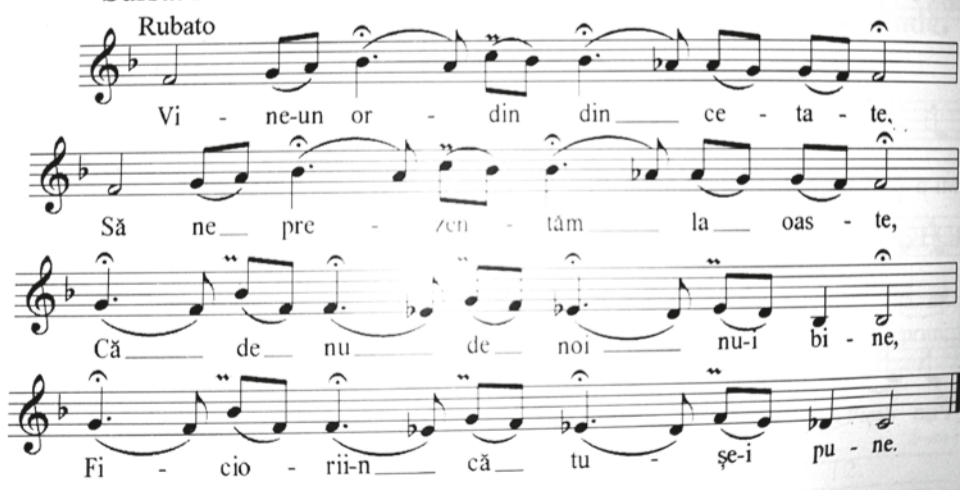
În încheierea momentului comemorativ de la Mănăstirea Lainici, domnul prof. univ. dr. Moise Bojincă, fost rector al Universității «Constantin Brâncuși» din Târgu-Jiu a început prin a spune că trebuie să-I mulțumim Bunului Dumnezeu pentru că și în aceste vremuri mai dificile de restricții, „avem posibilitatea să-I omagiem pe Constantin Brâncuși, pentru a oferi o veritabilă «lecție» de educație pertinentă pentru fiecare dintre noi, pentru că Brâncuși a fost un vizionar prin cultură, perspicacitate și perseverență”! În opinia domniei sale, întreaga operă brâncușiană are trei dimensiuni: vastitatea, urmărirea unui plan tematic și ancorarea în spiritualitatea românească! În încheierea cuvântului său, domnul Moise Bojincă a dat citire unor versuri descoperite de către Doina Lemny în atelierul sculptorului: „Deșteaptă-te om, pe drumul bun, / Pornește și învinge trândăvia și lenea ce te oprește, / Ca vulturul te avântă spre sferile senine, / Darul lumii cântă, uită-te pe tine”!

După încheierea manifestării de comemorare a lui Constantin Brâncuși, participanții au fost invitați la parastasul pregătit cu acest prilej sub forma unei agape frățești în trapeza Mănăstirii Lainici.

Profesor dr. Vasile GOGONEA

DOINA VINERENILOR

Versuri: VARTOLOMEI TODECI
Sursa: Melodie auzită de la vârstnici

Versuri: Vartolomei Todeci
(melodie culeasă de la vârstnici)

Vine-un ordin din cetate,
Să ne prezentăm la oaste,
Că de nu, de noi nu-i bine
Ficiorii-n cătușe-i pune.

- Ce să fac mamă și tată
Să scap de grofi și armată
Trec munții la frați cu turma
Să-mi piardă împăratul urma.

- Nicolae, nu-i ușor
Eu rămân aici cu dor,
Tu te duci cu turma-n lume
Să nu-ți mai știe de nume

Dar eu, că sunt mama ta,
Ce spun când m-or întreba?
- Să spui mamă c-am murit
Și pe voi v-am părăsit.

Mamă, nu fi supărată
Că eu cu turma mea toată
Trec munții la ai mei frați
Jos, la poale de Carpați.

Când vremea va fi mai bună
Vom fi, mamă, împreună
Și cât va trăi lumea
Noi n-om uita Vinerea.

Deși trăim cu olteni
Am rămas tot ardeleni,
Ardeleni din Vaideeni
Cu nume de vinereeni.

Constantin DĂRVĂREANU

MEDICUL CHIVA GIURCA BOGDAN

Pentru majoritatea novăcenilor, dacă nu aproape pentru toți, numele pare necunoscut. Puțini oameni știu că Bogdan este nepotul d-lui Ion P. Giurca, fostul diriginte al Oficiului PTTR Novaci.

Este fiul lui Claudia, fiica cea mică a dirigintelui, căsătorită în Craiova; soțul este inginer, Șeful Biroului Tehnic Apele Române Craiova, iar Claudia, absolventă a Facultății de Științe Economice Craiova, lucrează tot la Apele Române Craiova.

Bogdan, fiul lor, se numește CHIVA GIURCA BOGDAN, purtând și numele Giurca, așa după cum au stabilit părinții săi atunci când au hotărât să-și unească destinele.

Bogdan este absolvent al Liceului „Nicolae Bălcescu” Craiova. După terminarea liceului a plecat din România cu scopul de a-și împlini unul dintre cele mai mari vise, acela de a face părinții să fie mândri de el în fiecare zi, de a deveni un om împlinit, un profesionist în domeniul medicinei. Bogdan este absolvent al Universității de Medicină EXETER din Londra, Marea Britanie.

Astăzi, Bogdan lucrează ca medic la Londra. Este logodit cu fiica inginerului Popa Dumitru din Craiova, și ea absolventă a Facultății de Medicină din Londra, cu care urmează să încheie cununia civilă în luna iunie la Craiova.

Medicul Bogdan se bucură de realizări și aprecieri deosebite la Londra, fiind felicitat între alții de către Prințul Charles al Marii Britanii.

Într-o scrisoare datată 8 februarie 2018, Prof. Clive Ballard, Pro-

vicecancelar și decan executiv Universitatea de Medicină Exeter, îi scrie:

„Dragă Bogdan,

Îmi face plăcere să am oportunitatea de a te recomanda pentru inițiativa și spiritul de conducător de care ai dat dovadă în cei trei ani de studii la Universitatea de Medicină Exeter.

Mi-a atras atenția faptul că prin activitatea ta de voluntariat ai avut succes într-o arie largă de inițiative conexe CV-ului tău pentru a sprijini studenții, prin promovarea bunelor practici și a instruirii medicale, precum și de asistență a viitorilor studenți pentru accesarea studiilor medicale, de susținere a pacienților bolnavi de cancer în comunitatea locală Exeter, cu organizarea echitabilă a conducerii studiilor și dezvoltării oportunităților.

Succesul acestor inițiative a fost raportat la nivel local și național și implicit recunoscut printr-o serie de subvenții, premii și distincții. Am fost impresionat să aud că în timp ce-ți urmărești realizările, îți continui cu succes proiectele și realizările academice. Ai demonstrat un mod de dedicare și implicare care, dacă este menținut îți asigură o carieră deosebită de profesionist de vârf al viitorului pentru sănătate. Felicitări!”

Despre Bogdan sunt multe de spus, este un băiat excepțional. A studiat la Universitatea Harvard din Cambridge, Massachusetts, una dintre cele mai importante instituții de învățământ din lume. Este colaborator permanent al Universității Harvard cu care derulează diferite proiecte de sănătate globală. Este membru al Societății Colegiului Regal de

Medicină (sub patronajul Casei Regale).

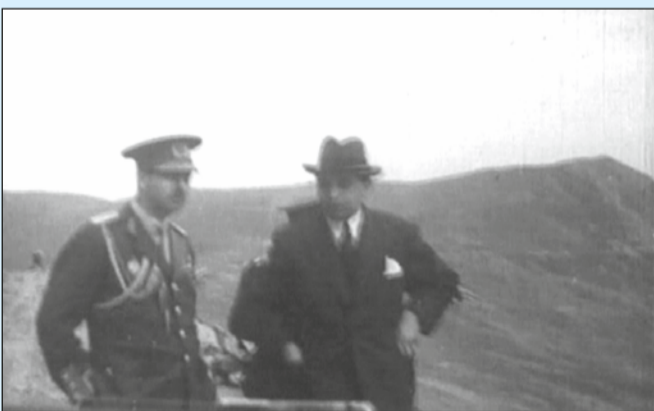
Este fondator schemă inclusă în NHS privind proiectul social PRESCRIBING. De asemenea este cofondator și director MEDEFINE EDUCATION. A derulat proiecte de calitate pentru bolnavii de cancer. În prezent derulează proiecte pentru tinerii care vor să înceapă o carieră în medicină.

Acesta este medicul CHIVA GIURCA BOGDAN, nepotul d-lui Ion P. Giurca, fostul diriginte al Oficiului Poștal Novaci, care mai are încă un nepot de mare valoare: DAVIAN, inginer de profesie, fiul Danei Giurca, stabilit în Timișoara, căsătorit cu o doctoriță anestezistă, cu care au dat naștere la doi

copii: Anastasia și Andrei, bucuria bunicului.

Fotografii nemuritoare

Regele Carol al II-lea admirând peisajele munților noștri împreună cu Primul-Ministru Gheorghe Tătărescu din Vârful Dengherului, punctul „Lespezi”, 1935

Coloana Regală venind din Jina spre Novaci, 1935

TABĂRA DE STRĂJERI DIN NOVACI

În anul 1935 Regele Carol al II-lea a înființat organizația de tineret „Straja Țării”, pentru a combate influența în creștere a Gărzii de Fier asupra tineretului. Din anul 1938 toți băieții și fetele cu vârsta cuprinsă între 7 și 21 de ani erau obligați să dăce parte din „Straja Țării”, care a înlocuit toate organizațiile de tineret existente. În iulie 1939, la Novaci, s-a inaugurat o tabără pentru „străjerii” din Oltenia, eveniment la care a participat și Jean Bărbulescu, care a publicat un articol în „Gorjanul”, anul XVI, nr. 27 din iulie 1939, pag. 6, pe care îl reproducem în întregime mai jos:

„Inaugurarea taberii străjerești de la Novacii Gorjului

În pitoreasca localitate de sub poalele munților gorjeni, a luat ființă – la începutul acestei luni – o tabără străjerească pe Ținut, numărând aproape 70 de elevi din legiunile Olteniei. Conducerea taberii o are dl. profesor Filip Popescu din Craiova, îndrumătorul străjeriei din Ținutul Olt, ajutat de preot profesor Gheorghe Gâță, comandantul legiunii străjeri Gorj, profesor G. Vasilescu și D. Murărescu, de asemenea comandanți străjeri. Tabăra ocupă localul școlii primare nr. 2 din Novacii-Ungureni, instalarea ei fiind mult înlesnită de largul sprijin al d-lor Octav Lascăr, pretorul plășii „Gilortul” și Ion Giugiulan, președintele băncii populare. Inaugurarea oficială a taberii s-a făcut în ziua de 12 iulie cu solemnitatea cuvenită, de față fiind – pe lângă

comandanții respectivi - și următoarele persoane străine de localitate: doamna Marieta Dimitrescu și domnișoara Marioara Doicescu, comandante străjere; doamnele col. Graur, Pallada, Gâță, Crăiniceanu, Natalia Popescu, Constantinescu, domnișoara Lelia Condoiu; domnii Theodor Gâlcescu și Victor Crăiniceanu, comandanți străjeri, Ocatav Lascăr, pretorul plășii, Augustin și Andrei Gâlea, magistrați, inginer-șef silvic Seb. Șontea, Jean Bărbulescu, ziarist, D.N. Comănescu, comandant străjer din Novaci, Gh. Comănescu, pensionar București, etc. Serviciul divin s-a oficiat de preoții novăceni Constantin Stângă și Vasile I. Tomescu, textul biblic fiind talmăcit de preot profesor Gheorghe Gâță. A urmat ceremonialul ridicării pavilionului, după care domnul profesor Filip Popescu a rostit o scurtă cuvântare arătând importanța și rostul acestei tabere pe Ținut. Domnia sa a mulțumit autorităților din Novaci pentru căldura cu care i-au primit, cât și oaspeților din depărtare care au luat parte la această solemnitate. A urmat vizitarea taberii de către oaspeți, care au rămas bine impresionați atât de ordinea care domnește peste tot, cât și de spiritul de frățietate în care trăiește acest tineret, venit aici din toate colțurile oltenice. Străjerii sub conducerea comandanților, execută zilnic cu entuziasm, programul de lucru în aerul dătător de viață al Novacilor, iar din când în când fac excursiuni prin localitățile învecinate: Polovragi, Baia de Fier, etc. Tabăra de la Novaci se va închide la finele acestei luni.”

Cristian GRECOIU

Înțelepciunea uitată a celor de demult

Timp de multe milenii înțelepciunea a fost considerată avuția cea mai înaltă a omului. De aceea poate și lui Hiperion, eroul din superba poezie *Lucafașul* de M. Eminescu, Creatorul Lumii îi spune acestuia să-i ceară înțelepciune, pentru a înțelege rosturile lumii și nu schimbarea destinului.

În vechea noastră cultură, înțelepciunea a fost, se pare, mai întâi fixată în celebrele *Legi Belagine*, despre care se spune că sunt de pe vremea lui Zamolxe și mai târziu ale lui Deceneu. Așa se face că învățăturile despre cum să se comporte omul, cum să ajungă la înțelegerea lumii sau cum să-și ducă viața de zi cu zi, au străbătut veacurile și se aflau până nu demult prezente în sfaturile bătrânilor noștri. Îmi aduc aminte, copil fiind, despre unele din aceste sfaturi sau îndrumări, aduse adesea în discuție de Sonu Taban, de Jelitu – Popescu, de Mitu Porumbel sau de Spănu Mătcă, oameni care la acea vreme treceau bine de 80 de ani. Îmi sună și acum în urechi spusele auzite atunci: gândul bun al omului este averea cea mai de preț; nu-ți lega prea mult sufletul de lucruri trecătoare; fii bun și răbdător cu cei de lângă tine; să nu agonisești lucruri care nu îți trebuiesc și să le dai altora pe cele de prisosință; să fii cumpătat deoarece creanga cu mult rod e ruptă repede de vijelie; să înveți copiii în legea strămoșească și numai așa vom dăinui ca neam; trupul sleit și gârbovit este plata pentru cunoașterea lucrurilor și creșterea înțelepciunii etc.

Desigur, trebuie să treacă mulți ani pentru a se ajunge la înțelesul profund al acestor frumoase îndemnuri. Acești ani îți dau totodată posibilitatea de a învăța să observi mai bine lumea, mersul lucrurilor, felul de a fi al oamenilor etc. Schimbările de după 1989 i-au pus pe milioane de români să trăiască într-o lume nouă, adesea străină de ceea ce a cunoscut istoria pe la noi: totul se vinde și se cumpără; banul face legea iar dacă nu ai bani ești condamnat la o neagră mizerie; produsele noastre de la țară – lapte, brânză, lână, piei, carnea

animalelor crescute pe lângă casă, țuică, fructe, lemn etc. – se vând pe nimic. Chiar fructele de pădure – zmeură, afine, mure etc. – binecunoscute altădată în lume sunt achiziționate astăzi la prețuri de râsul lumii. Așa se face că unii dintre noi au plecat să lucreze în străinătate iar mulți alții se gândesc la această posibilitate, ca singură șansă de supraviețuire.

„Magicianul”, pictor Ion Văileanu

Văzând și auzind toate acestea nu se poate să nu te întrebi Ce s-a ales de înțelepciunea celor de demult? Răspunsul este greu de dat. În primul moment ești tentat să crezi că acea înțelepciune a murit odată cu timpurile în care a fost produsă și a funcționat. Totuși, vremurile acestea noi cer și ele o explicație, o înțelegere de unde vin și încotro merg; sunt sau nu pe măsura oamenilor; sau dacă nu cumva această nouă civilizație ne dezumanizează, ne înstrăinează pe unii de ceilalți, ne face pe toți la fel din punct de vedere al aspirațiilor, dispărându-ne identitatea. Astfel de întrebări și alte zeci care se pot pune duc însă iarăși la conturarea unei înțelepciuni a timpurilor noi.

Ajunși aici nu putem intra într-o capcană de

raționamente logice din care nu mai putem ieși. Este vorba dacă ceea ce ne-au lăsat ca bun de cel mai înalt preț cei de demult – înțelepciunea – mai are sau nu vreo valoare. Axiologia sau știința despre valori ne spune că umanitatea, fiecare colectivitate mai mare sau mai mică, a avut și va avea mereu valori perene, dincolo de un timp istoric sau altul. Ele alcătuiesc structura comportamentală și intelectuală care ne deosebește de restul viețuitoarelor. Astfel, faptul că azi mulți oameni își cultivă mai degrabă trupul decât gândirea nu este decât ceva efemer, la fel este și cu cei care ne îndeamnă să consumăm cât mai mult, sub lozincă shoppingul este un mod de existență, negând tocmai cumpătarea din înțelepciunea celor de demult.

În ceea ce privește îndemnul la care m-am referit la începutul articolului – fii bun și răbdător cu cei de lângă tine – lucrurile au luat o turnură de-a dreptul periculoasă. Aud mereu în jurul meu că azi nu se mai înțeleg fratele cu sora, părinții cu copiii iar în multe familii avem de-a face cu o creștere nemaiîntâlnită a violenței de toate felurile: fizică, morală, verbală, economică etc. Referitor la aceea că ar trebui să îi învățăm pe copii în legea străbună, lucrurile stau la fel de dramatic. Programe școlare, manuale, organizarea învățământului, metode, procedee și tehnici de învățare etc., totul trebuie să fie importat din occident. Înțelepciunea celor de demult ne spune însă că tăria și slăbiciunea unei societăți sunt mereu laolaltă. La aceasta mai adăugăm că lumea a fost înțeleasă aidoma unui foc care se aprinde și se stinge după măsură. Am mai adăuga doar acele versuri extraordinare din „Glossa” lui Eminescu, poezie care condensează în sine multe din înțelepciunea celor de demult: *Vreme trece, vreme vine! Toate-s vechi și nouă toate! Ce e rău și ce e bine! Tu tentreabă și socoate! Nu spera și nu ai teamă! Ce e val ca valul trece...*

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

NOI ARGUMENTE REFERITOARE LA APARIȚIA RASEI DE OI BUCĂLĂI

În publicația „Novăceanul”, nr. 77 din 30 noiembrie 2019, am scris un articol referitor la rasa de oi bucălăi, considerate a fi fala munților Parâng. Articolul respectiv l-am scris după ce am citit în Revista „Ferma” nr. 18 (245) din 15 – 31 octombrie 2019 mai multe păreri în legătură cu această rasă de oi despre care unii spun că cele mai performante sunt cele din zona Hunedoarei, alții că ar fi cele din zona Novaci. Au avut loc dezbateri aprinse pe această temă, dar nimeni nu a vorbit despre originea lor, cum a apărut această rasă de oi bucălăi, cu botul negru, coarne și lână turcană.

Scriam în articolul respectiv că rasa de oi bucălăi

Fotografie - Titi Mărgineanu

vine din Dărvării Mehedințului și a fost obținută din cărceala oilor albe cu țapi negri în gospodăria unui localnic, de unde fiul său, Ion Dincă al Floarei, zis și Constantin Iovan Ungureanu a rupt spre sfârșitul secolului XIX o parte din cioporul de cărvașe ale tatălui său și a fugit la Tismana spre a i se pierde urma și scăpa de armată, iar în primăvara anului 1890 a venit la Novaci, unde s-a căsătorit cu fata lui Săiu Monu Săiu,

aciuit și el aici la Novaci de peste munți. Stabilite aici la Novaci și-a schimbat numele în Constantin Dărvăreanu, după numele satului de obârșie.

Către sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, făcuse mia de oi și ținea câte 6-7 ciobani, lucru pe care l-am aflat de la Moș Dinu-Jelitu, fost vătaf de oi la târla bunicului meu. Tot Moș Dinu-Jelitu mi-a povestit că de la bunicul meu au cumpărat oi de prasilă jienii, poienarii, cei din Rășinari, Jina ori de pe la Câmpul lui Neag.

Prin 2011, un crescător de oi din Perișani-Vâlcea, Dobrin, mi-a povestit că în tinerețe înjghebase o turmă de oi bucălăi prin cumpărarea a două oi bucălăi și a unui berbec de la Novaci.

Pe la sfârșitul lunii februarie 2021, a venit la mine acasă un cunoscut fost oier din Vaideeni, Gheorghe Grătar, 77 ani, cu fiul său. Gheorghe Grătar mi-a oferit o fotografie din anul 1935, realizată în Muntele Puru, în care se regăsesc trei vestiți crescători de oi din Novaci, Vaideeni și Poiana Sibiului. Este vorba de Gheorghe Taban, zis Drăgănoiu-Novaci, Dinu Păușescu Grătar (tatăl lui Gheorghe Grătar)-Vaideeni și Gheorghe Mănoiu din Poiana Sibiului.

Am discutat multe lucruri despre originea comună a oierilor de pe ambii versanți ai Carpaților Meridionali, despre preocupările, obiceiurile și tradițiile comune. Mi-a povestit că tatăl său, Dinu Păușescu Grătar, le spunea celor prezenți la turma sa de oi, că

Gheorghe Taban-Drăgănoiu, Dinu Păușescu-Grătar, Gheorghe Mănoiu

uite, alea sunt dărvărencele, referindu-se la oile bucălăi, rasă produsă în Dărvării Mehedințului, în gospodăria bunicului meu, Constantin Iovan Ungureanu, alias Constantin Dărvăreanu. Încă odată mi s-au confirmat informațiile privitoare la cum a luat naștere rasa de oi bucălăi. Nu mi-e rușine să spun că sunt descendentul unui mare crescător de oi, fiindcă istoria păstorilor români se împletește cu însăși istoria atât de zbuciumată a neamului nostru. Păstoritul a jucat un mare rol în menținerea ideii și conștiinței de unitate națională. Păstorii sunt aceia care înfruntând toate vitregiile vremii și vremurilor trecute și-au păstrat curată limba și cu sfințenie credința, au născocit portul și au dat viață cântecelor, jocurilor și obiceiurilor, comori cu care ne mândrim și care constituie însăși ființa neamului.

Constantin DĂRVĂREANU

Prof. VASILE BEBEȘULEA STERP

VARTOLOMEI TODECI – HAI, CARPAT, CARPAT! DASCĂLUL ȘI DISCIPOLII SĂI

Către sfârșitul lunii ianuarie 2021, la Editura Agnes Sibiu a apărut cartea „VARTOLOMEI TODECI – HAI CARPAT, CARPAT! DASCĂLUL ȘI DISCIPOLII SĂI. REPERTORIUL VOCAL ȘI INSTRUMENTAL”. Autor, prof. Vasile Bebeșulea Sterp, jinar la obârșie.

Cartea este dedicată prof. Vartolomei Todeci, personalitate de seamă a culturii vâlcene, exponent de elită al artei de amatori pe care a cultivat-o cu știință și performanță în comuna Vaideeni – Vâlcea, un mare prieten al novăcenilor.

Vaideenii și Novacii sunt considerate ca cele mai importante cuiburi de păstori din Țara Românească. Două comunități cu preocupări, obiceiuri și tradiții comune, fapt ce a făcut ca între cele două localități să se statornicească strânse relații culturale. Sunt cunoscute

colaborările în domeniul culturii dintre cele două localități. Nu a existat manifestare culturală de amploare la care cele două localități să nu fie împreună, cu prof. Vartolomei Todeci în frunte.

Vartolomei Todeci, mare prieten al novăcenilor, omul care a pus întreaga sa capacitate în slujba afirmării potențialului cultural al Vaideenilor, omul care și-a dedicat întreaga viață valorificării tradițiilor păstorești, care a trăit și trăiește cu credința că folclorul reprezintă un adevărat cod al omeniei românești.

Pentru tot ce a realizat în comunitatea sa, prof. Vartolomei Todeci a fost distins cu Ordinul „Meritul Cultural”, clasa a III-a, Diplome de Onoare și Diplome de Excelență și i s-a acordat titlul de „Cetățean de Onoare” al comunei Vaideeni.

Prof. Vartolomei Todeci i-au fost dedicate mai multe cărți, între care și „Un mărginean de Vâlcea – Vartolomei Todeci”, carte în care am fost solicitat să scriu și eu câteva rânduri.

Noua carte apărută la sfârșitul lunii ianuarie 2021, prezintă câteva repere autobiografice privitoare la prof. Vartolomei Todeci, cântece doinite, balade, cântece de război, de mireasă, colinde, învărtite, jienești și jiene, versuri aparținătoare prof. Vartolomei Todeci, transcrise muzical de prof. dr. Vasile Bebeșulea Sterp, un alt mare prieten al novăcenilor, prezent la majoritatea manifestărilor de amploare ale Novaciului cu formațiile de fanfară și fluierași de la Jina.

Încă odată remarc profesionalismul etnomuzicologului și dirijorului Vasile Bebeșulea Sterp, cel care se străduiește continuu să pună în valoare personalități ale vieții culturale și muzicale românești.

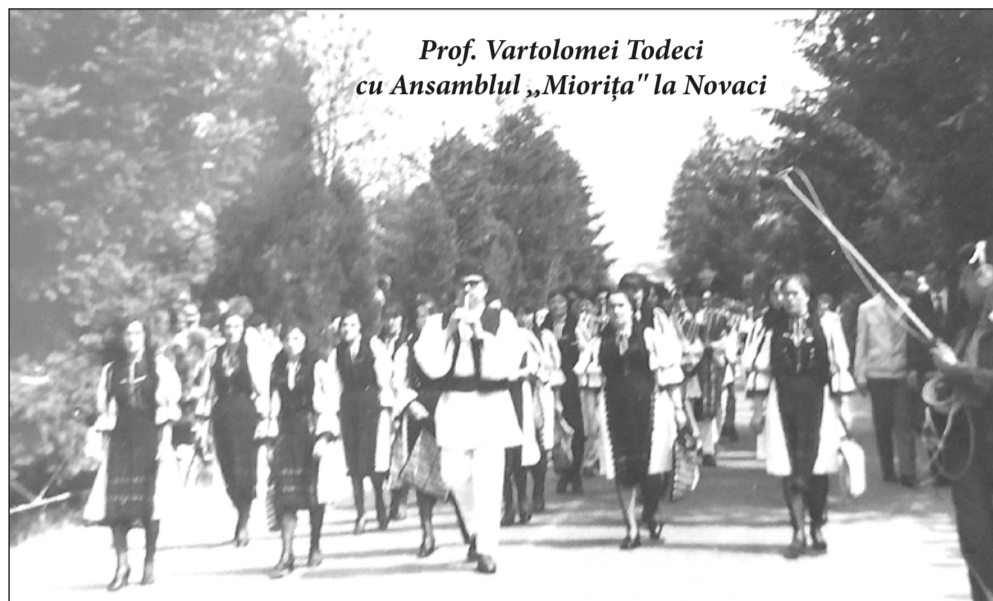
Cartea este un tezaur pentru tot

neamul de păstori, iar pentru cei de dincoace de munți, păstrători peste veacuri a tot ce au luat cu ei, venind plângând din Ardeal, o mărturie a timpului:

„Munților când v-am trecut,
A plouat și-a bătut vânt,
Dar acum e soare, bine,
Și mi-e dor Ardeal de tine!”
sau:

noua carte, se găsesc în repertoriul unor valori ale artei interpretative vâlcene, în special din Vaideeni: Anamaria Iorga, Bogdan Cioranu, Mădălina Popescu, Anamaria Gheorghescu, Marius Țugulescu, dar și în repertoriul Codruței Rodean din Tilișca-Sibiu.

Pe prof. Vartolomei Todeci îl consider un mare prieten; la fel mă conside-

Prof. Vartolomei Todeci
cu Ansamblul „Miorița” la Novaci

„De-ar avea Carpații geamuri
Aș privi-n Ardeal la neamuri,
Dar Carpații au poteci
Și pe ele greu le treci”.

Acesta este prof. Vartolomei Todeci, un român adevărat, un mare patriot, un adevărat exponent al celor care trăiesc și simt românește.

Un cuvânt aparte pentru Primarul comunei Vaideeni, Daniel Achim Băluță și pentru Primăria și Consiliul Local Vaideeni care au sprijinit apariția noii cărți despre prof. Vartolomei Todeci. FELICITĂRI!

Majoritatea cântecelor pe versuri-le prof. Vartolomei Todeci, prezentate în

ră și dânsul. Și când spun asta, spun pentru că prof. Vartolomei Todeci a ținut ca în noua carte, la capitolul „Prietenii de povești și de fluier”, să fie prezent și eu alături de marele Dinu Săraru, de prof. Ioan Paca și de prof. Vasile Bebeșulea Sterp din Sibiu.

În încheiere, vă prezint cântecul „Bujorel de pe Parâng”, versuri și muzică de mare autenticitate, Vartolomei Todeci, din repertoriul solistei Anamaria Iorga din Vaideeni, o voce superbă, cu care am avut o bună colaborare atunci când conduceam destinele culturii novăcene:

Vin ciobanii din Poiana,
Bujorel de pe Parâng,
Cu Ghișe și Lelea Stana,
Bujorel de pe Parâng,
Vaideenii de la stâni,
Bujorel de pe Parâng,
Coboară cu flori în mâini,
Bujorelule.

Hăi, Se adună în poiană,
Bujorel de pe Parâng,
Și se prind în hațegană,
Bujorel de pe Parâng,

Apoi trec în hora mare,
Bujorel de pe Parâng,
Dragostea n-are hotare,
Bujorelule.

Hăi, așa au făcut străbunii,
Bujorel de pe Parâng,
S-au unit în jurul stâni,
Bujorel de pe Parâng,
Și-au lăsat nedeia lor,
Bujorel de pe Parâng,
Moștenire fiilor,
Bujorelule.

Constantin DĂRVĂREANU

Lada cu amintiri - Ansamblul „Nedeia” cu Elena Merișoreanu
în Studioul de Concerte al Radioteleviziunii Române - 13 aprilie 1988

BUJOREL DE PE PARÂNG

Versuri și muzică:
VARTOLOMEI TODECI

Repertoriul:
ANAMARIA IORGA

Moderato (♩ = c. 108)

8 Hăi, Hăi, La O-bâr-șia Lo-tru - lui, Bu-jo-rel de pe Pa-râng,
8 În mij - lo - cul co - dru - lui, Bu - jo - rel de pe Pa - râng.
8 Se strâng fe - te și fe - ciori, Bu - jo - rel de pe Pa - râng,
8 La ne - de - ie - n sâr - bă - tori, Bu - jo - re - lu - le.

BUJOREL DE PE PARÂNG

Hăi, La Obârșia Lotrului,
Bujorel de pe Parâng,
În mijlocul codrului,
Bujorel de pe Parâng,
Se strâng fete și feciori,
Bujorel de pe Parâng,
La nedeie-n sărbători,
Bujorelule.

Hăi, Vin din Parâng novăceni,
Bujorel de pe Parâng,
Și din Alba șugăgeni,
Bujorel de pe Parâng,
Iar din Cimpa vin de zor,
Bujorel de pe Parâng,
Urcă fete și feciori,
Bujorelule.

Pădurile - patrimoniu al viitorului

Pădurea, cel mai complex ecosistem terestru atât ca alcătuire, structură, organizare și funcționare ocupă la nivelul Pământului ca planetă circa 4 miliarde de hectare dintre care 1,2 miliarde hectare sunt păduri boreale de rășinoase, 702 milioane hectare păduri temperate amestecate de rășinoase și foioase, 217 milioane hectare păduri subtropicale și circa 2 miliarde hectare păduri tropicale și ecuatoriale.

Anual dispar prin defrișări la nivelul globului circa 17 milioane de hectare adică aproape echivalentul suprafeței pădurilor din Franța și Elveția la un loc. Cele mai multe defrișări au loc în America latină urmată de Africa și Asia, astfel încât rata despăduririlor ajunge la aproape 1% per deceniu.

Regresul luxuriantelor păduri tropicale se adaugă extinderii sărăciei, deșertificării zonelor aride, incendiilor, a dăunătorilor biotici și abiotici și a poluării. Niciodată pădurea nu a suscitât atâta interes și atâta neliniște în întreaga lume și niciodată nevoile unei cooperări internaționale nu au fost atât de stringente și de actuale. Toate aceste amenințări ce planează asupra pădurilor globului privesc întreaga comunitate internațională pentru că efectele devastatoare ale despăduririlor și ale degradării pădurilor nu țin seama de frontiere. De aceea răspunderea și responsabilitatea noastră, a silvicultorilor, a celor chemați să gospodărească aurul verde al planetei sunt deosebite și nu se reduc numai la generațiile actuale ci se extind cu deosebire asupra generațiilor viitoare.

Anglo-saxonii obișnuiesc să spună că noi nu am moștenit pământul cu toate podoabele sale de la strămoșii noștri, ci noi le-am împrumutat de la urmașii noștri, fapt pentru care trebuie să reflectăm asupra mijloacelor prin care vom putea rambursa acest capital împrumutat de la generațiile viitoare. Această reflecție trebuie să ne conducă la regandirea proceselor de dezvoltare economică și socială în strânsă legătură cu necesitățile și obiectivele de protecție a mediului înconjurător, adică a mediului geografic al Pământului ca planetă.

Pădurea trebuie să stea în centrul atenției atenției acestei gândiri politice, economice și ecologice. Pădurile globului constituie un patrimoniu al viitorului prin rolul lor economic ca sursă de materii prime lemnoase și nelemnoase atât ca factor de protecție a climei, a solurilor, a apelor, a căilor de comunicație și a așezărilor omenești cât și prin rolul lor estetic, igienic și sanitar. De aceea, se impune cu necesitate și stringență asigurarea protecției acestui patrimoniu pentru a-l păstra într-o stare cât mai bună și a-l preda generațiilor viitoare. Rolul nostru, al silvicultorilor, nu trebuie să se limiteze numai la oprirea proceselor de degradare a pădurilor, ci în special la promovarea unei politici de extindere a suprafețelor împădurite în vederea asigurării exercitării în condiții optime a funcțiilor de producție și protecție. Noi silvicultorii suntem chemați să contribuim la elaborarea politicii în domeniul forestier și la buna funcționare a instituțiilor administrative, de cercetare și învățământ din acest domeniu, la gestionarea durabilă a acestui patrimoniu național și universal care joacă un rol major în dezvoltarea economică și socială și la protecția mediului geografic al Terrei. Noi suntem cei care trebuie să prezentăm opiniei publice din țările noastre rolul pe care pădurile îl au în protecția climatului și solurilor, contra eroziunii, a deșertificării și a combaterii secetelor, la protecția resurselor de apă, la reducerea nivelului poluării, a amenajării și organizării teritoriului și a spațiului rural și urban, la amenajarea bazinelor hidrografice, la gospodărirea faunei cinegetice și salmonicole, menținerea biodiversității etc.

Pădurea ca patrimoniu economic și social contribuie prin produsele sale lemnoase și nelemnoase la dezvoltarea economică a societății. Cele patru miliarde de hectare de păduri ale globului prin exploatare anuală asigură circa 3,5 miliarde metri cubi de lemn din care circa 50% destinat prelucrării ca lemn de lucru și 50% ca lemn de foc (sursă de energie).

Din totalul biomasei terestre care se cifrează la circa 1855 miliarde de tone, pădurile dețin circa 1680 miliarde de tone ceea ce reprezintă aproape 90%. Pădurile tropicale dețin în jur de 900 miliarde de tone, cele temperate 540 miliarde tone și cele boreale cca 240 miliarde tone de biomasă. Circa 3/4 din producția totală de lemn de pe glob este concentrată în țările din emisfera nordică. Din cantitățile totale de lemn exploatate anual din pădurile globului care se cifrează la 3,5 miliarde de metri cubi, circa 1,6 miliarde m³ se află în țările dezvoltate și circa 1,9 miliarde de m³ în țările în curs de dezvoltare. Din cei 1,6 miliarde m³ consumați în țările

dezvoltate, 1,3 miliarde m³ îl reprezintă lemnul de lucru și numai 300 milioane m³ lemn de foc în timp ce în țările în curs de dezvoltare din cele 1,9 miliarde m³ 1,5 miliarde m³ se consumă ca lemn de foc și numai 400 milioane m³ ca lemn de lucru.

Piața lemnului pe plan mondial este dominată de țările din Europa (Țările Scandinave, Franța, Germania, Rusia) și America de Nord (Canada și Statele Unite ale Americii). Din totalul valorii exportului de lemn de pe glob care se cifrează la circa 92 miliarde de dolari, țările din Europa și America de Nord contribuie cu circa 70 miliarde de dolari. Canada exploatează anual circa 170 milioane metri cubi dintre care rășinoasele dețin 154 milioane m³ și foioasele 14 milioane m³. SUA exploatează anual circa 466 milioane m³ dintre care rășinoase 322 milioane m³ și foioase 144 milioane m³.

Rolul de producție și protecție al pădurilor este grav afectat prin defrișări - circa 17 milioane hectare anual, prin aplicarea agriculturii itinerante, a pășunatului excesiv, a exploatărilor neraționale și prin poluare. În același timp în silvicultura mondială apar o serie de contradicții generate pe de o parte de dezvoltarea economică și socială iar pe de altă parte de exercitarea funcțiilor de producție și de protecție ale pădurilor.

Explozia demografică umană reprezintă una din cauzele principale ale contradicției dintre dezvoltarea economică și protecția mediului geografic. Populația globului a crescut de-a lungul timpului într-o progresie geometrică iar resursele materiale necesare dezvoltării economice într-o progresie aritmetică. De la 1,1 miliarde de locuitori cât număra populația globului în anul 1930 s-a ajuns la 2,5 miliarde în anul 1950, la 4 miliarde în anul 1975 și la 6 miliarde în anul 2000. În ultimii 25 ani populația a crescut cu circa 2 miliarde de locuitori. Consecințele exploziei demografice umane sunt suprapopularea care atrage după sine foamete, sărăcie, nevoia de pământ pentru agricultură deci defrișarea pădurilor. Spectrul epuizării resurselor apare la orizont într-o planetă finită, limitată, resursele sunt și ele limitate (finite). Datorită exploziei demografice umane suprafața agrară nu va putea crește, ci va scădea continuu iar solurile cultivate vor fi supuse procesului de degradare.

Suprafața agricolă pe cap de locuitor de care dispunem în prezent fiecare locuitor al Terrei este deja prea mică pentru satisfacerea nevoilor de hrană. Numărul

maxim de locuitori pe care Pământul îl poate hrăni variază după unele calcule între 15 miliarde și 45 miliarde. După altele însă se pare că deja această cifră limită a fost atinsă și Pământul este deja suprapopulat.

Creșterea producției agricole prin practicarea unei agriculturi intensive va necesita îngrășăminte și irigații a căror producere are multiple implicații ecologice. Problema nu este deci aceea de a ști câți oameni va putea hrăni și suporta Pământul, ci care este densitatea optimă suportabilă a locuitorilor Terrei care pot să-și asigure o existență decentă. Acest lucru nu se va putea realiza decât atunci când omenirea își va planifica nu numai dezvoltarea economică ci și cea demografică.

Explozia demografică umană mai ales din țările nedezvoltate cât și în cele în curs de dezvoltare a determinat defrișarea pădurilor pentru extinderea terenurilor agricole, pentru pășunat și așezări omenești și apariția spectrului foametei și al sărăciei concomitent cu tendința reducerii și a epuizării și a altor resurse materiale neregenerabile (combustibili fosili, minereuri metalifere și nemetalifere, resurse de apă, hrană etc). Toate acestea au efecte importante asupra exercitării funcțiilor de protecție pe care le au pădurile asupra factorilor de mediu. De aceea rezolvarea contradicțiilor dintre dezvoltarea economică și protecția mediului nu pot fi rezolvate decât la scară globală și prin coordonare. Abordarea globală și interdependentă a acestor contradicții este absolut necesară în cazul pădurilor.

Sărăcia este și a fost dintotdeauna unul din cei mai mari dușmani ai pădurilor.

Împins de sărăcie, omul sărac defrișează pădurea pentru a-și scoate din furca gurii de hrănit, împins de sărăcie țărănul ciolpănește arborii pentru a asigura furajele caprelor costelive pe timpul iernii, împins de sărăcie omul taie în delict arborii pentru nevoile curente ale zilei de azi și de mâine. Și din nefericire sărăcia nu numai că nu poate fi eradicată ci se extinde pe măsură ce timpul trece. Sărăcia apare la nivelul statelor și a locuitorilor care iau cu asalt masivele forestiere tropicale, astfel încât acestea își refac suprafața sau se degradează. Sunt supuse acestui flagel tot mai multe state, tot mai multe persoane. Cum poți să îi pretinzi unei țări sărace posesoare a unei importante rezerve forestiere să-și protejeze pădurile în numele unei idei generoase ca de exemplu efectul despăduririlor asupra climatului la nivel global când ea are nevoie urgentă de alimente pentru populație și de fonduri pentru a-și plăti datoriile. Ce pot să facă aceste țări decât să-și vândă pădurea și lemnul dacă această vânzare le este necesară pentru supraviețuire. De fapt țările sărace în curs de dezvoltare merg pe aceeași cale pe care au mers actualele state industrializate acum câteva sute de ani.

Căile de conciliere și armonizare a contradicțiilor dintre dezvoltarea economică și consecințele ei ecologice nu pot fi rezolvate decât printr-o dezvoltare durabilă care presupune o durabilitate economică printr-o gestiune durabilă a resurselor, o durabilitate ecologică concretizată prin menținerea echilibrului și stabilității ecosistemelor și a ecosferei în ansamblu și o durabilitate socială materializată printr-o mai justă repartitie a bogățiilor.

În concepția silviculturii, gestionarea durabilă a pădurilor presupune cunoașterea detaliată a acestor ecosisteme sub aspectul alcătuirii, organizării și funcționării lor și stabilirea celor mai adecvate intervenții pentru asigurarea regenerării și exploatarea lor, a îngrijirii și conducerii în vederea continuității funcțiilor lor de producție și protecție.

Toate acestea sunt valabile și pentru silvicultorii novăceni, pentru Obștile de moșneni reînființate, cât și pentru cei cărora le-au fost retrocedate unele suprafețe de pădure.

Prof. univ. dr. ing. Dumitru Romulus TÂRZIU
Facultatea de Silvicultură și
Exploatarea Forestiere, Universitatea Brașov

Vocile poeziei
ROMÂNCA

Oriunde te poartă soarta
Prin ce țări călătorești,
Mai frumoasă ca româncea
Nicăieri n-ai să găsești!

În pridvor - prof. Nicolae Filiș

Subțire și mlădioasă
Cu ochi blânzi de căprioară,
Fața-i pură, luminoasă,
Cu iubire te-nconjoară.
Are pasul lin, fluid;
Când merge parcă plutește!
Gura-i râde, ochii-i rîd,
Inima ți se topește!
Gene lungi și arcuite,
Buze pline și curbate,
Sânii, mere pârguite;
Cum să nu intri-n păcate?
Frumusețea-i te vrăjește,
Te lasă fără cuvinte;
Mersul ei te-nnebunește,
N-o mai poți scoate din minte!
O cunoști dintre o sută
Când pășește prin mulțime,

Toți ochii la ea se uită!
Născută-i pentru iubire.

**PE CĂRAREA
FERICIRII**

Pe Cărarea Fericirii
Este loc doar pentru doi.
Ea se ascunde privirii
Pe sub frunze și noroi.
Cine știe s-o găsească
Fericit va fi o viață!
Norii o să-l ocolească
Și lacrima de pe față.
Pe Cărarea Fericirii
Nu există compromis!
Totu-i clar, expus privirii:
Albu-i alb, nu-i gri deschis.

**"Hora pe câmpul cu maci"
Pictor Ion Văileanu**

Aici totu-i rezervat;
Greu să mai găsești un loc!
Doar cei cu suflet curat
Și-o fărâma de noroc.
Pe Cărarea Fericirii
Totu-i viu și plin de viață.
Răsar florile iubirii
Prin roua de dimineată.
Rătăceam prin frig și ceață
Pe pământul ars de brumă.
Tu mi-ai răsărit în față
Și m-ai dus pe ea...de mână.

**GHIOCUL GINGAȘ,
PLĂPÂND**

Ghiocel gingaș, plăpând,
Vestitor al primăverii,
Tu-mi faci sufletu-mi flămând
De minunea-ți învierii.

**Zâmbet cu mâna în șold
Fotografie Prof. N. Filiș**

Floare albă, parfumată,
Ce inspiri delicatețe,
Chipul tău spre soare cată
Și-i fură din frumusețe.
Suavă și delicată,
Cu petale străvezii,
Tu-mi faci inima să bată:
De pe ce tărâmurii vii?
Cine ți-a dat ție viață,
Clopoțel de floare rară
Ce apari de dimineată,
Să vestești că-i primăvară?
Mititel și curajos,
Înfrunți ploaie, vânt și ger
Să ne-oferi ce-ai mai frumos,
Cu lumină de la cer!
Frumusețea ta ne-ai dat
Făr-a cere-n schimb nimic.
De la tine-am învățat
De-oi cădea, să mă ridic!

FĂRĂ TINE

Fără tine știu doar eu
Cum de pot să mai rezist,
Ceru-i plumburiu și greu,
Soarele se plimbă trist!
Păsări nu mai ciripesc;
Plănsul mut e glasul lor
Iar din izvoare țâșnesc
Numai suspine de dor!
Fără tine-n jurul meu
Ziua-mi pare-ntunecată,
Noaptea lungă, somnul rău,
Luna nu se mai arată!
Ochii-mi triști și grei mă dor,
Gura mi se încleștează,
Sufletu-mi pustiu și gol
Doar pe tine te visează!
Merg pe drum și mă opresc
Privind fără țintă-n sus;
Tot așa mă chinuiesc
De la mine când te-ai dus!

Preluca - Pictor Ion Văileanu

Fără tine e pustiu,
Viața nu are culoare,
Totu-n jur e cenușiu;
Ochii-mi plâng, dorul mă doare!
Fără ochii tăi mi-e greu,
Mă mir cum de mai exist!
Totul, totu-n jurul meu
Mi se pare-atât de trist!

Tinere condeie - Liceul Teoretic Novaci
Moina, "floarea codrului"

Frumoasă e cărarea tainicelor văi
Și mândră e chemarea falnicelor găi,
Frumos mai cântă cucu' sub mărul înflorit
Și-acum natura-i una, te-ndeamnă la trăit.

Să urci cărări bătute de vreme și de ploii,
S-auzi cum urlă lupii și mândrul pițigoi
Să-l vezi cum el încearcă a-ți fredona ușor
O doină mândră tare, o doină din popor.

Și-n vârf de munte falnic prin brazi să te
scufunzi
Cântând, mergând alene prin codru să

pătrunzi,
Să simți cum bate inima temutului totem,
Să vezi și tu minunea, să nu
cazi în blestem...

Să n-o privești în ochii fantasticului chip,
Să n-o ascuți ce zice și nici măcar să țiți,
Căci de ești prins în mreaja nemerniceii
făpturi
Te adâncești întruna în sterpele rupturi.

Vai, ce păcat că omul deloc n-a ascultat
Și vrând, nevrând săracul a săvârșit păcat

Pe veci acum iubind o strașnică fantasmă
Imploră și îi cere să fie a lui mireasă.

Dar, Moina-i doar o umbră a codrului cel
verde,
O caldă adiere ce repede se pierde,
O simplă, grea cenușă ce-ți tulbură
trăirea,
Dar și-o mândră crăiasă
Ce-ți macină iubirea.

Fortofoi Belmondo- Ionuț
Clasa a X-a C, Liceul Teoretic Novaci

**Întâlnire miraculoasă
Pictor Ion Văileanu**

Fotografii-pictură -
Daniel DĂRVĂREANU

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.
Alina ȚICU, redactor
Cristian GRECOIU, redactor
Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia

Pre-press & print:

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI